

Državni zakonik

za

kraljevine in dežele, zastopane v državnem zboru.

Kos LXXX. — Izdan in razposlan 5. dne maja 1917.

Vsebina: (Št. 199 in 200.) 199. Ukaz o ustanovitvi krajnih presojevalnic cen. — 200. Razglas, da se izdaja ustav in opravljeni red za krajne presojevalnice cen.

199.

Ukaz ministra, kateremu je poverjeno vodstvo urada za prehranjevanje ljudi, v porazumu z udeleženi ministri z dne 29. aprila 1917. l.

o ustanovitvi krajnih presojevalnic cen.

Na podstavi § 62 cesarskega ukaza z dne 24. marca 1917. l. (drž. zak. št. 131) o prekrbovanju prebivalstva s potrebnimi rečmi se ukazuje:

§ 1.

Politična deželna oblastva se pooblaščajo, z ozirom na posebne krajevne razmere v soglasju s pristojnim predsednikom višjega deželnega sodišča in z odobrenjem urada za prehranjevanje ljudi:

1. razširiti delokrog presojevalnice cen, ustanovljene po § 26, točka 1, cesarskega ukaza z dne 24. marca 1917. l. (drž. zak. št. 131), tudi na več okolišev zbornih sodišč I. stopnje in

2. preložiti sedež presojevalnic cen začasno tudi na drug kraj, nego je tisti, v katerem ima zborna sodišče I. stopnje svoj sedež.

§ 2.

Ta ukaz dobi moč, nazaj segajoč s 15. dnem aprila 1917. l.

Höfer s. r.

200.

Razglas ministra, kateremu je poverjeno vodstvo urada za prehranjevanje ljudi, z dne 1. maja 1917. l.,

da se izdaja ustav in opravljeni red za krajne presojevalnice cen.

Na podstavi § 34 cesarskega ukaza z dne 24. marca 1917. l. (drž. zak. št. 131) o prekrbovanju prebivalstva s potrebnimi rečmi se izdaja v porazumu z udeleženi ministri ustav in opravljeni red za krajne presojevalnice cen:

A. Ustav presojevalnice cen v

Pristojnost.

§ 1.

Pristojnost presojevalnice cen, ustanovljene po § 26 cesarskega ukaza z dne 24. marca 1917. l. (drž. zak. št. 131), v..... se razteza krajevno na okoliše nastopnih okrajnih sodišč:....., stvarno pa na vse vrste potrebnih reči in na krog nalog, ki je obče opisan v § 2.

Kolikor so dani pogoji za presojo cene obuval po ministrstvenem ukazu z dne 9. marca 1917. l. (drž. zak. št. 94), je za to pristojno „sodišče za presojanje cen“, ki je po tem ukazu ustanovljeno na sedežu trgovinske in obrtne zbornice.

S potrebnimi rečmi se umevajo premične reči, ki služijo neposrednje ali posrednje življenjskim potrebam ljudi in domačih živali (§ 1 cesarskega ukaza).

Naloge presojevalnice cen obče.

§ 2.

Presojevalnici cen je naloženo po tem ustavu podpirati delovanje pravosodnih oblastev, drugih državnih oblastev in osrednje komisije za presojanje cen in postavljati cene, po katerih se je treba ravnati.

Presojevalnica cen naj si prizadeva, da bode s svojim poslovanjem nudila primerno oporo delovanju zakonitih slojev, ki s svojim izdelovanjem in trgovanjem preskrbujejo prebivalstvo, v polni meri oziraje se na interese porabnikov.

Presojevalnica cen mora v posebnem izpolnjevanju naslednje naloge:

- a) podajati pravosodnim oblastvom mnenja o primernosti cen, nadalje dajati pojasnila in podajati mnenja državnim oblastvom sploh o razmerah cen (§ 27, št. 1, a in b, cesarskega ukaza);
- b) določati cene, po katerih se je ravnati (§ 27, 1 c, cesarskega ukaza);
- c) podpirati delovanje osrednje komisije za presojanje cen (§ 27, 1 d, cesarskega ukaza);

- d) podpirati oblastva v nadzorovanju prometa s potrebnimi rečmi, ter v zasledovanju kršenja predpisov, ki uravnavajo ta promet (§ 27, 1 e, cesarskega ukaza).

Sestava presojevalnice cen.

§ 3.

Presojevalnica cen je sestavljena iz predsednika, namestnika(ov) in dvanajst udov, ki jih postavlja in odstavlja poglavar političnega deželnega oblastva po določilih § 26 cesarskega ukaza.

Uradni značaj.

§ 4.

Predsednik, njegov namestnik in udje presojevalnice cen oskrbujejo opravila vlade kakor častno službo in politično oblastvo jih naj zapriseže za javne uradnike. Oni imajo pravice in dolžnosti javnih uradnikov in morajo najstrožje molčati o uredbah in opravičnih razmerah, za katere zvedó izvršujú svoje oblasti, in se morajo vzdrževati sporočanja in izkoriščanja opravičnih in obratnih tajnosti, za katere zvedó ob tem povodu.

Prevzete službe za predsednika, za njegovega namestnika in uda se ne more odkloniti.

Odškodnina za stroške in za izgubo zaslužka.

§ 5.

Predsednik, njegova namestnika in udje dobijo, ako se morajo udeleževati razprav presojevalnice cen ali drugače uradovati izven svojega stanovališča, povračilo voznih stroškov ter dnevsčine v višini 16 K. Državni uradniki prejemajo pristojbine, ki jim gredó po njihovem činovnem razredu in po razredu dnevsčine. Razen tega more politično deželno oblastvo dovoliti predsedniku, njegovemu(ima) namestniku(oma) in udom primerno odškodnino za vse potroške za izpolnjevanje njihovih uradnih dolžnosti in za izgubo zaslužka. Potrebni stroški se plačujejo iz državnih novcev.

Službeno stališče presojevalnice cen.

§ 6.

Presojevalnica cen je podrejena ministru, kateremu je poverjeno vodstvo urada za prehranje-

vanje ljudi, in gledé njenega delovanja jo nadzoruje politično deželno oblastvo. Presojevalnica cen se mora pokoriti zaukazom ministra, kateremu je poverjeno vodstvo urada za prehranjevanje ljudi, in zaukazom političnega deželnega oblastva.

Vpliva na vsebino mnenj pa nima predpostavljeno oblastvo.

Razmerje k osrednji komisiji za presojanje cen.

§ 7.

Presojevalnica cen mora podpirati osrednjo komisijo za presojanje cen v njenem delovanju — zlasti, kadar ustanavlja cene, po katerih se je ravnati —, slušati njena ukazila, ji predlagati prepise vseh podanih mnenj in važnejših oddanih izjav in naznanjati ustanovljene cene, po katerih se je ravnati.

Osrednja komisija za presojanje cen ima pravico popreskušati cene, po katerih se je ravnati in katere je postavila presojevalnica cen, delovati na to, da se ohrani pravilno razmerje med krajevnimi cenami, po katerih se je ravnati, odstranjati neprimerne take cene in sploh dajati presojevalnici cen v tem oziru potrebna ukazila. Osrednja komisija za presojanje cen bo naznanjala krajevnim presojevalnicam cen cene, po katerih se je ravnati in ki jih je sama postavila in objavila.

Presojevalnica cen mora nadalje slušati navodila, ki ji jih daje osrednja komisija za presojanje cen, da bo delovanje ob podajanju mnenj in izjav enakomerno in sorazmerno.

Mnenja pravosodnim oblastvom v odškodninskem postopanju.

§ 8.

Presojevalnica cen mora podajati sodiščem na njihovo zahtevanje mnenja o primernosti cene, po kateri je določiti odškodnino za zahtevano blago (§§ 6 in 7 cesarskega ukaza). Kolikor je nakupna cena zahtevanega blaga s poprekupčevanjem ali z drugimi mahinacijami dosegla čezmerno višino, se ni ozirati na to čezmerno višino.

Mnenja pravosodnim oblastvom v postopanju zaradi zahtevanja čezmernih cen.

§ 9.

Presojevalnica cen mora podajati sodiščem ali državnim pravdnictvom na zahtevanje v ka-

zenskem postopanju zaradi zahtevanja čezmernih cen (§ 20 cesarskega ukaza) mnenja o tem, ali je bila cena očitno čezmerna, ki jo je obdolženec terjal, jo dal sebi ali komu drugemu dati ali obljubiti, izrabljaje izredne razmere, ki jih je povzročilo vojno stanje.

Pri tem se je ozirati na vse imovinske koristi, ki jih je terjal obdolženec poleg cene, da bi prikril čezmerno ceno, ki jih dal sebi ali komu drugemu dati ali obljubiti.

Ako se izjavi, da je bila cena očitno čezmerna, mora biti v mnenju navedena tudi prilična višina cene, ki se smatra za primerno.

Podajanje mnenj in dajanje pojasnil drugim državnim oblastvom.

§ 10.

Presojevalnica cen mora dajati pojasnila tudi drugim državnim oblastvom o razmerju cen in podajati mnenja.

Ob podajanju mnenj prihajajo zlasti v poštev:

1. Mnenja političnim oblastvom pred ustanovitvijo najvišjih cen (§ 17:3 in § 18 cesarskega ukaza),

2. mnenja varnostnim oblastvom pri predpoizvedbah o kaznivih dejanjih, ki jih je sodno kaznovati, ter pri zasledovanju kršenja predpisov, ki uravnavajo promet s potrebnimi rečmi.

Podajaje mnenja in dajaje pojasnila, je natančno in obširno odgovarjati na vse točke stavljenih vprašanj.

Cene, po katerih se je ravnati.

§ 11.

Preskuševalnica cen ima pravico, v svojem okolišu določati za potrebne reči cene, po katerih se je ravnati, ter izpreminjati ali razveljavljati take cene, ki jih je postavila.

Ako se odkloni zadevni predlog trgovinske in obrtne zbornice ali kmetijske glavne korporacije, je obvestiti predlagateljico z navedbo razlogov.

Bistvo cene, po kateri se je ravnati.

§ 12.

Bistvo cene, po kateri se je ravnati, je, da to, če se je kdo drži, vobče varuje zoper zasledovanje po § 20 cesarskega ukaza, če jo kdo prekorači, pa to samo na sebi ni kazno. Pripravna je torej, da daje interesiranim krogom vodilo.

Tržni organi se morajo ozirati na obstoječe cene živil, po katerih se je ravnati, kadar določajo za tržno dobo dopustne prodajne cene (§ 15, 2, cesarskega ukaza).

Ako je presojevalnica cen ali osrednja komisija za presojanje cen postavila za potrebno reč ceno, po kateri se je ravnati, mora presojevalnica cen, ako izjavi v mnenju, da je cena, ki se razlikuje od te cene, primerna, navesti vzroke, iz katerih se je oddaljila od cene, po kateri se je ravnati.

Načelo ustanovitve cene, po kateri se je ravnati.

§ 13.

Kadar se postavljajo cene, po katerih se je ravnati, je, oziraje se na poprečne potrebne obratne stroške, ki so primeren delež obče režije, na primeren običajen dobiček, na krajevne razmerne in na cene, po katerih se je ravnati in ki so morda postavljene v sosednjih okoliših, zlasti vpoštevati

A. prevozne stroške,

B. primerno razmerje cen,

1. za sirovino, polfabrikat in končni izdelek,
2. za blago, ki ga prodaja izdelovalec, kupčevalec na debelo in na drobno,
3. za tisto blago, ki se more porabljeni za zadoščanje enakih potrebščin. Za ta namen je izprostiti, ako je treba, potrebna pojasnila od osrednje komisije za presojanje cen.

Objavljanje cen, po katerih se je ravnati.

§ 14.

Presojevalnica cen mora cene, po katerih se je ravnati in ki jih je določila, pisмено z dokazom vročitve naznaniti političnemu deželnemu oblastvu, ki more v 8 dneh vgovarjati zoper njih objavo.

Ako politično deželno oblastvo gledé cene, po kateri se je ravnati, ni vgovarjalo v gornjem roku, mora presojevalnica cen to ceno objaviti, kakor je v kraju navada, jo naznaniti osrednji komisiji za presojanje cen, sosednjim presojevalnicam cen, trgovinski in obrtni zbornici, kmetijski glavni korporaciji, političnim okrajnim oblastvom okoliša in političnemu deželnemu oblastvu.

Nedopustnost, postavljati cene, po katerih se je ravnati.

§ 15.

Cene, po katerih se je ravnati, se morajo postavljati le, kolikor ni ustanovljena za dotične potrebne reči najvišja cena na podstavi § 17 cesarskega ukaza ali že s posebnim ministrstvenim ukazom ali kolikor ni prodajne cene, ki jo je določilo ali odobrilo kako državno osrednje oblastvo ali ni prevzemne cene, določene za reči, s katerimi gospodari država. Izključeno je, da bi se postavila cena, po kateri se je ravnati, za prodajanje predmeta na drobno, ki spada med najpotrebnejše potrebščine vsakdanjega preživljanja, ako je politično deželno oblastvo za ta predmet ustanovilo najvišjo ceno (§ 18 cesarskega ukaza).

Na podstavi §§ 22 in 23 zakona z dne 26. decembra 1912. l. (drž. zak. št. 236) o vojnih dajatvah in opravah ustanovljeni odškodninski postavki niso na potu postavljanju cen, po katerih se je ravnati.

Sodelovanje v nadzorovanju prometa s potrebnimi rečmi; postavljanje nadzornih organov.

§ 16.

Predsednik more postaviti posebne nadzorne organe za nadzorovanje prometa s potrebnimi rečmi ter za sodelovanje pri zasledovanju kršenja predpisov, ki uravnavajo ta promet. Izbira teh organov in dogovor pogojev namestitve potrebuje odobrenja političnega okrajnega oblastva, ki mora postavljene organe zapriseči in jim podeliti izkaznico.

Zasliševanje izvedencev in pojasnilnikov po presojevalnici cen.

§ 17.

Presojevalnica cen ima pravico zasliševati izvedence in pojasnilnike. Izrek, ki ga je podal izvedenec, je enak sodnemu izpričevalu.

Izvedenca je vsekakor zaslišati, ako vsaj trije udje presojevalnice cen zahtevajo, da se zasliši.

Odškodovanje izvedencev in pojasnilnikov.

§ 18.

Zaslišanim izvedencem in pojasnilnikom more predsednik prisoditi odškodnino poleg potnih stroškov, ki morda nastanejo.

Odkodnina za zamudo časa jim gre le tedaj, ako jim ta zamuda povzroči občutno izgubo na vsakdanjem zaslužku. Izvedencu se more razen tega prisoditi plačilo za njegov trud.

Zahteve izvedencev in pojasnilnikov je uveljavljati pri predsedniku najdalje v 24 urah po zaslišanju, sicer se izgubi pravica do njih.

Višino potnih stroškov in odškodnine določijo s številkami predsednik, zoper čigar odločbo je dopustna pritožba na politično deželno oblastvo, ki jo je vložiti v 8 dneh pri presojevalnici cen. Nadaljen pravni pomoček je izključen.

Izmenjavanje poročil.

§ 19.

Presojevalnica cen ima pravico, z drugimi presojevalnicami cen medsebojno izmenjavati poročila o dovažanju, zaloga in cenah potrebnih reči. Te pravice se je izdatno posluževati zlasti tudi potom ustnih razgovorov predsednikov, da se enakovrstne razmere v sosednjih okrajih ne bodo različno uvaževale in da se zabranijo stvarno ucosnovane razlike v podanih mnenjih in v cenah, po katerih se je ravnati.

Uradne potrebsčine.

§ 20.

Za zalaganje uradnih potrebsčin dá politično deželno oblastvo predsedniku presojevalnice cen iz državnih novcev na razpolaganje poprečnino na obračun.

Dodatek.

Vsakdo je dolžen slušati pozive, ki jih izdaja presojevalnica cen, odgovarjati na vprašanja, ki jih stavi, in ji dajati v vseh stvareh, ki se tičejo kroga njenih dolžnosti, zahtevana pojasnila.

Od te dolžnosti so izvzete le osebe, ki so ali same ali kojih bližnji svojci (§ 152, št. 1, k. p. r.) so sumljivi kaznivega dejanja z ozirom na predmet vprašanja, ter v §§ 151 in 152, št. 2, k. p. r. imenovane osebe.

Izvedenca in pojasnilnika, ki se branita slušati poziv presojevalnice cen ali izpovedati, kaznuje politično oblastvo z denarno kaznijo do pet tisoč kron ali z zaporom do treh mesecev.

Pojasnilnika, ki odgovarja vedoma napačno na vprašanja, katera je stavila presojevalnica cen, kaznuje politično oblastvo z zaporom od enega tedna do šestih mesecev, v kolikor ne spada dejanje pod strožjo kazen. Poleg kazni na svobodi se more naložiti tudi denarna kazen do deset tisoč kron.

Pravilno izkazanim nadzornim organom je dovoljevati pristop v opravilne obratne prostore in prostore za zaloge in dajati vpogled v opravilne zapiske. V zasebna stanovanja in njih stranske prostore smejo stopiti nadzorni organi le tedaj, ako se izkažejo s posebnim oblastvenim naročilom.

Kdor zabrani nadzornim organom pristop v svoje obratne prostore, prostore za zaloge ali druge prostore, vpogled v svoje opravilne zapiske ali se brani dajati pojasnila ali pa dá vedoma neresnična pojasnila, tega kaznuje politično oblastvo z denarno kaznijo do pet tisoč kron ali z zaporom do treh mesecev.

B. Opravilni red presojevalnic cen.

Vodstvo presojevalnice cen.

§ 1.

Presojevalnico cen vodi predsednik in, če je zadržan, eden njegovih namestnikov. On zastopa presojevalnico cen na zunaj in podpisuje vse spise, ki jih izdaja presojevalnica cen. On vodi službeno nadzorstvo, mora skrbeti za to, da se vsi došli spisi takoj obdelajo in rešijo.

Zlasti mora predsednik skrbeti za to, da se drži rokov, ki so jih določila vprašujoča oblastva, zlasti rokov ob podajanju mnenj o najvišjih cenah in o primernosti cen (§§ 17, številka 3, in 50, številka 3, cesarskega ukaza). Ako se enega teh rokov ni mogoče držati, mora predsednik, preden poteče rok, o tem obvestiti vprašajoče oblastvo z navedbo vzrokov zakasnitve in mu naznaniti, do katerega časa se poda mnenje, kakor je pričakovati. Pri tem mora predsednik prositi za poročilo, se-li želi, da se poda mnenje v tem podaljšanem roku ali se mu li oblastvo odreka.

Razprave presojevalnice cen.

§ 2.

Presojevalnico cen sklicuje predsednik po potrebi. Sklicati jo je dolžen na zahtevanje najmanj

štirih udov ali po naročilu političnega deželnega oblastva ali c. kr. urada za prehranjevanje ljudi, oziroma osrednje komisije za presojanje cen.

Predsednik mora povabiti ude pravočasno na zborovanje in jim naznaniti dnevni red in hkratu obvestiti o tem politično deželno oblastvo ter osrednjo komisijo za presojanje cen.

Zboruje se, ako je navzoča najmanj polovica udov. Ako ni polovice udov, je prepuščeno predudarku predsednikovemu, da kljub temu izvede razpravo ali da skliče novo zborovanje.

Predsednikove pravice in dolžnosti.

§ 3.

Predsednik otvori, vodi in sklence zborovanje, skrbi za njegov urejen tek in določa vrstni red razpravnih predmetov.

Predsednik zaslišuje izvedence in pojasnilnike; oznaniti jim mora pred zasliševanjem, da imajo po § 38, št. 2, cesarskega ukaza pravico odreči se zasliševanju in, ako se po njegovem mnenju neupravičeno branijo izpovedati, naznaniti to političnemu okrajnemu oblastvu.

Pravice in dolžnosti udov.

§ 4.

Udje so dolžni prihajati na sklicana zborovanja, ako ne morejo navesti tehtnih opravičilnih razlogov. Ako je ud neupravičeno izostal, je to naznaniti političnemu deželnemu oblastvu. Vsak ud ima pravico na zborovanju povzeti besedo, povpraševati pojasnilnike in izvedence in staviti predsedniku vprašanja. Predsednik more udu vzeti besedo, ako moti razpravo ali se sicer nepri- stojno vede.

Pravtako more predsednik prepovedati vprašanja pojasnilnikom ali izvedencem ali odgovore nanja, ako se mu zdi, da ne spadajo k stvari.

Predlogi udov.

§ 5.

Udje presojevalnice cen imajo pravico staviti predloge. Samostojni predlogi, to se pravi predlogi, ki se ne tičejo že na dnevni red postavljenega predmeta, se morajo najdalje 3 dni pred zborovanjem pismeno ali ustno vložiti pri predsedniku.

Predlogi, ki se ne vložijo tako, se vendar vzamejo v razpravo, ako prisodi nujnost večina dveh tretjin navzočih udov.

Udeležba nadzorovalnic na zborovanjih.

§ 6.

Urad za prehranjevanje ljudi, oziroma osrednja komisija za presojanje cen ter politično deželno oblastvo ima pravico na vsa zborovanja presojevalnice cen poslati odposlanca, ki ima pravico na zborovanju vsakčas povzeti besedo.

Razpravni spis.

§ 7.

O posvetovanjih presojevalnice cen je pisati razpravni spis, ki ga morata podpisati predsednik in zapisnikar.

Razpravni spis je na prihodnjem zborovanju razgrniti udom na vpogled.

Tajnost razprav.

§ 8.

Razprave presojevalnice cen niso javne.

Ob vstopu v presojevalnico cen se zavežejo udje, da bodo molčali o posvetovanjih in o posledkih posvetovanj, o katerih izjavi predsednik, da so zaupna. Pravosodnim oblastvom podajana mnenja veljajo brez izjeme za zaupna.

Izvršitev razprave.

§ 9.

Predsednik mora, ne da bi bilo treba glasovati, paziti na to, da se na razpravah presojevalnice cen v enaki meri poslušajo nazori udov, ki so vzeti iz krogov producentov in kupčevalcev in iz krogov konsumentov.

Sestavljanje mnenj in izjav.

§ 10.

Predsednik mora pismeno sestaviti mnenja ali pojasnila po najboljši vednosti in vesti, oziraje se na vse podane izjave in na podstavi lastne

presoje stvarnega položaja, z navedbo razlogov, jih naznaniti udom presojevalnice cen in jih potem poslati oblastvu, ki jih zaprosi.

Udje presojevalnice cen ne morejo vgovarjati zoper mnenje, ki ga je sklenil predsednik. Vsakemu udu pa je dano na voljo, da poda posebno mnenje, ki ga mora predsednik priložiti svojemu mnenju.

V mnenju, ki ga je oddati po §§ 8 in 9 ustava, je navajati izjave morda zaslišanih izvedencev in pojasnilnikov z navedbo njihovih imen. Imena udov presojevalnice cen, kojih izjave se porablja v mnenju, se ne smejo imenovati.

Ako je presojevalnica cen ali osrednja komisija za presojanje cen postavila za potrebno reč ceno, po kateri se je ravnati, mora presojevalnica cen, ako izjavi v svojem mnenju, da je cena, ki se razlikuje od te cene, primerna, navesti vzroke, iz katerih se je oddaljila od cene, po kateri se je ravnati.

Predsednik mora prepise vseh podanih mnenj in važnejših oddanih izjav takoj predložiti osrednji komisiji za presojanje cen.

Postavljanje in objavljanje cen, po katerih se je ravnati.

§ 11.

Postavlja cene, po katerih se je ravnati, je zmislu primerno postopati po § 10, odst. 1 in 2.

Presojevalnica cen mora cene, po katerih se je ravnati in ki jih je določila, pismeno z dokazom vročitve sporočiti političnemu deželnemu

oblastvu, ki more v 8 dneh vgovarjati zoper njih objavo.

Ako politično deželno oblastvo ni vgovarjalo v gornjem roku gledé cen, po katerih se je ravnati, mora presojevalnica cen to ceno objaviti, kakor je to v kraju običajno, jo naznaniti osrednji komisiji za presojanje cen, sosednjim presojevalnicam cen, trgovinski in obrtni zbornici, kmetijski glavni korporaciji, političnim okrajnim oblastvom okoliša in političnemu deželnemu oblastvu.

Izjavo, ki jo je oddal ud presojevalnice cen zoper predsednikov sklep, je sporočiti osrednji komisiji za presojanje cen, političnim okrajnim oblastvom okoliša in političnemu deželnemu oblastvu.

Odbori.

§ 12.

Predsednik presojevalnice cen more postaviti od primera do primera ali stalne odbore, da se prej posvetujejo o stvareh, ki spadajo v področje presojevalnice cen.

Nadzorno oblastvo.

§ 13.

Politično deželno oblastvo more v okviru tega opravnega reda izdati nadaljnje predpise o poslovanju presojevalnice cen in odloča o pritožbah udov o opravnih nerednostih, ki jih trditi udje.

Höfer s. r.

